

Stanovisko Komise památkové péče Rady města Nepomuk

Věc: Rekonstrukce podkroví a střechy domu č.p. 281 v ulici Jakuba Jana Ryby

Komise památkové péče obdržela žádost o vyjádření k úpravě projektu rekonstrukce podkroví a výměny střešní krytiny na rodinném domě č.p. 281 v ulici Jakuba Jana Ryby na pozemku st.p.č. 309 v k.ú. Nepomuk. Komise se k původní verzi projektu vyjadřovala 6.4.2020.

Oproti předchozímu záměru je nově navržena nad vstupním přístavkem směrem do ulice valbová střecha. Směrem do dvora vzniká zastřešená terasa, krytá taktéž valbovou střechou. Hřebeny obou střech jsou kolmé k linii hřebene sedlové střechy rodinného domu. Sklon navržených valbových střech je nízký (cca 30°)

Komise památkové péče vydává k záměru toto stanovisko:

Zbudování zastřešené terasy směrem do dvora je přípustné, pouze je nutné upravit sklon její střechy na 40° - 50°.

Zastřešení vstupního přístavku směrem do ulice navrženou valbovou střechou není vhodné. Původní řešení s pultovou střechou bylo přijatelnější.

Odůvodnění:

Městský dům č.p. 281 se nalézá v „Historickém jádru města“ tedy v zastavěném území, pro které stanoví Územní plán Nepomuk specifický regulativ (02.3/E), jehož účelem je zachování hodnotného historického charakteru této částí města a pokračující vývoj podle jednotných pravidel. Změny staveb v tomto území nesmí narušovat charakter okolní zástavby, musí respektovat historickou hodnotu staveb a splňovat další podmínky určené územním plánem. Důležitým urbanistickým prvkem, který určuje charakter historického jádra města, je zejména jeho střešní krajina.

Dům č.p. 281 byl postaven Václavem Jiříčkem, místním zednickým mistrem, r. 1904 pro Františka Němečka majitele domu čp. 167 na zahradě, která k tomuto domu patřila (kat. č. 36). Hned v následujícím roce byla část průjezdu změněna na obytnou místnost. Další úpravy proběhly zřejmě někdy v první půli 20. stol., původní dům byl oproti dnešnímu stavu užší. A dále pak v 60. a 70. letech. Poslední stavební úpravy (výměna okenních výplní) v nedávné době (2016).

Hodnocení stavby z památkového hlediska: Dům č.p. 281 je relativně mladou stavbou, dochovanou navíc v podobě, které jí vtiskly úpravy z přelomu 60. a 70. let. Výrazné památkové hodnoty tedy stavba nemá. Z urbanistického hlediska lze pozitivně hodnotit hmotu domu - tedy přízemní objekt obdélného půdorysu okapové orientace se sedlovou střechou tradičního sklonu cca 45°. Rušivě naopak působí zejména přístavba vstupní verandy směrem do ulice nerespektující stavební čáru a

dále tvar oken - podélná trojkřídlá. Nevhodným prvkem je i břizolitová omítka. Rušivým prvkem je rovněž přístavek garáže navazující východně na vlastní dům.

Upravený projekt rozšiřuje plochu domu vcelku organicky o další přístavky. To samo o sobě nemusí být problematické. Terasa orientovaná do dvora se bude pohledově uplatňovat pouze ve střešní krajině sídla (např. při pohledech z náměstí) a pokud bude použita střešní krytina uvedená v předchozím stanovisku komise (tašky v režné cihelné barvě, nejlépe pálené) nemusí působit vůbec rušivě, pokud bude nejen svým tvarem (valba), ale i sklonem respektovat charakter tradiční střešní krajiny historického jádra města.

Tradiční střešní krajina v Čechách či širěji středoevropském prostoru, jak se utvářela od pozdního středověku do počátku 20. století, se vyznačuje nejen jistou ucelenou typologií tvarů střech, ale též jejich sklonem. Tyto výtvarné charakteristiky jsou výsledkem používaných konstrukčních principů a materiálů. Nejrozšířenější střešní krytinou na malých městech býval šindel a dále (v menší míře) pálené tašky – bobrovky či (ojediněle) prejzy. (Od 2. pol. 19. století vzrůstal podíl tašek. Šindel byl v průběhu 1. pol. 20. století nahrazován především eternitovými šablonami, případně taškami.) Tyto střešní krytiny potřebují pro svoji bezproblémovou funkčnost určitý minimální sklon (cca 40°). Příkré střechy se sklonem 60° a více byly rozšířené ve středověku, ale s rozvojem krovů se s ležatými a posléze stojatými stolicemi se sklon snižoval na obvyklých 40°- 55° (vyšší střechy jsou více namáhány větrem, větší spotřeba materiálu ...). Tímto způsobem vykristalizovala tradiční střešní krajina českých městeček, kde dominují střechy sedlové, dále polovalbové a valbové (příp. s mansardou). U doplňkových staveb (přístaveb, různých drobných objektů na hranicích parcel atp.) pak vcelku hojně i střechy pultové. Pro zachování historického rázu těchto sídel, zde tedy konkrétně Historického jádra města Nepomuk, je otázka střešní krajiny a hmotového řešení střech zcela zásadní. Tvary a sklony střech jsou přitom ještě důležitější než použitá střešní krytina. Je proto nezbytné u nových střech a rekonstrukcí krovů trvat nejen na tradičních tvarech, ale i sklonech (40°- 55°).

U nové zastřešené terasy je tedy valbová střecha přípustná, ale o vyšším sklonu, než je uvedeno v projektové dokumentaci (min. 40°, nejlépe stejném jako na rodinném domě). Případně lze použít i střechu sedlovou či polovalbu. Vstupní přístavek z ulice je novodobou rušivou hmotou a výraznější zastřešení jej zbytečně akcentuje. Zvolený tvar střechy (valba s nízkým sklonem) navíc asociuje střechy novodobých bungalovů, tedy stavebního typu, který historicky do středoevropského prostoru nepatří. Jako nejvhodnější řešení se tedy jeví původně navržená pultová střecha, která je samozřejmě mnohem kontextuálnější než stávající plochá střecha. Lze si jistě představit i variantu s vyšším sklonem valbové střechy (analogicky k zastřešení terasy) či dokonce sedlovou střechu (o sklonu min. 40°-45°) se štítem otočeným do ulice (pak by ovšem ve štítě měla být zřejmě dvojice okének). Toto řešení by ale nadbytečně zdůrazňovalo hmotu novodobého vstupního přístavku.

V Nepomuku 20.1.2021

PhDr. Pavel Kroupa
předseda Komise památkové péče